

משרד ראש הממשלה [מזכירות הממשלה](#) [החלטות הממשלה](#) 2017

תכנית לפיתוח כלכלי חברתי בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב 2017-2021

מזכירות הממשלה

החלטה מספר 2397 של הממשלה מיום 12.02.2017
הממשלה ה - 34 בנימין נתניהו

נושא ההחלטה

תכנית לפיתוח כלכלי חברתי בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב 2017-2021

מחליטים

בהמשך להחלטות הממשלה מס' 3708 מיום 11.9.2011, מס' 922 מיום 30.12.2015 (להלן – החלטה 922) ומס' 1877 מיום 11.8.2016 (להלן: "החלטה 1877"), להמשיך לפעול לפיתוח כלכלי חברתי לשם קידום האוכלוסייה הבדואית בנגב כדלקמן:

1. ממשלת ישראל תפעל להשגת המטרות הבאות:
 - א. שיפור משמעותי במצבה הסוציו-אקונומי של האוכלוסייה הבדואית בנגב תוך חתירה לצמצום הפערים בין אוכלוסייה זו לכלל אוכלוסיית המדינה.
 - ב. חיזוק הרשויות המקומיות הבדואיות, שיפור מצבן הכלכלי, ביסוסן בהיבט המנהלי והארגוני והעלאת רמת השירות לאזרח.
 - ג. שילוב האוכלוסייה הבדואית בנגב בחברה ובכלכלה הישראלית.
 - ד. ביסוס היישובים הבדואים בנגב בהיבט הכלכלי, החברתי והקהילתי לשם שיפור רמת החיים והבטחת עתיד הדורות הבאים.
2. להפעיל תכנית חמש שנתית בשנים 2017-2021 (להלן: "תכנית החומש" או "התכנית") לקידום המטרות המפורטות בסעיף 1 לעיל, תוך הצבת יעדי תוצאה כמותיים ומדידים בתחומי הליבה העיקריים הבאים:
 - א. חינוך ושירותים חברתיים וקהילתיים
 - ב. כלכלה ותעסוקה
 - ג. פיתוח תשתיות
 - ד. העצמת הרשויות המקומיות
3. לקבוע כי החלטה זו תחול על כל האוכלוסייה הבדואית המתגוררת בנפת באר שבע של משרד הפנים (להלן: "האוכלוסייה הבדואית בנגב" או "החברה הבדואית בנגב") ברשויות המקומיות הבדואיות בנגב הבאות - רהט, תל שבע, חורה, לקיה, שגב שלום, כסיפה, ערעה בנגב, אל קסום ונווה מדבר (להלן: "יישובי הבדואים בנגב").
4. לקבוע כי נציגי ציבור מקרב החברה הבדואית בנגב יהיו שותפים בהיועצויות במסגרת יישום התכנית ויהיו חברים בוועדה ציבורית למעקב אחר יישום התכנית בהתאם לסעיף 12(ג).
5. בהמשך לאמור בהחלטה 1877, לקבוע כי האוכלוסייה הבדואית בנגב תקבל לפחות את חלקה היחסי מאוכלוסיית המיעוטים מתוך המקורות בגין החלטה 922 (למעט סעיפים 7, 9 ו-14 בהחלטה 922) וזאת בכפוף לאמות מידה המשפטיות שנקבעו ליישום כל סעיף, וכן ממקורות רלוונטיים אחרים בתחומי הפעילות של כלל משרדי הממשלה אשר יוקצו למיעוטים. למען הסר ספק, תקציבים תוספתיים המוקצים לראשונה במסגרת החלטת ממשלה זו אינם נכללים בגדר המחויבויות של משרדי הממשלה כלפי האוכלוסייה הבדואית במסגרת החלטה 922 או כל מחויבות אחרת.
6. לקבוע כי נציגי משרד החקלאות ופיתוח הכפר (להלן גם - "משרד החקלאות") ייקח חלק בוועדת ההיגוי הבין-משרדית שהוקמה לפי סעיף 16(ב) בהחלטה 922.

7. חינוך ושירותים חברתיים

חינוך והשכלה:

א. להטיל על משרד החינוך לקבוע יעדי תוצאה ברורים ומוסכמים שיביאו לידי ביטוי את יעדי התכנית ובכלל זה צמצום הפערים בתחומי החינוך בין האוכלוסייה הבדואית בנגב לכלל החברה הישראלית. במסגרת זו יוגדרו ויפורסמו באתר האינטרנט של משרד החינוך ארבעה יעדי על שהשגתם תבחן בכל שנה ובתום הפעלת התכנית החמש שנתית: א. הפחתת שיעורי הנשירה של תלמידי תיכון השייכים לאוכלוסייה הבדואית בנגב. ב. העלאת הזכאות לבגרות בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב. ג. צמצום הפערים בציוני המיצ"ב בין האוכלוסייה הבדואית בנגב לכלל החברה הישראלית. ד. שיפור איכות ההוראה. משרד החינוך יפרסם מדי שנה באתר האינטרנט שלו את מצב החברה הבדואית בנגב ביחס לכל אחד מהיעדים שהוצבו.

(1) להטיל על משרד החינוך, בתיאום עם משרד האוצר ומשרד החקלאות, לגבש בתוך 100 ימים תכנית לאור העקרונות הבאים: צמצום הפערים ושיפור ההישגים הלימודיים של ילדים ובני נוער באוכלוסייה הבדואית בנגב תוך שימת דגש מיוחד על השקעה במצוינות, הגיל הרך, קידום החינוך הבלתי פורמלי, חינוך טכנולוגי, מענה לנוער בסיכון, הכנה להשתלבות בשוק התעסוקה וחיזוק השילוב בחיי החברה בישראל. התכנית תכלול רכיבים כגון שיפור השליטה בשפה הערבית ובשפה העברית בכל קבוצות הגיל החל מגילאי הגן ועד לבוגרי התיכונים. התכנית תכלול מענה פרטני לכל רשות מקומית שבה כלולים יישובי הבדואים בנגב. התכנית תפורסם ותוצג לראשי הרשויות הבדואיות בתום עבודת הצוות וכן יתבצע מהלך כולל לרתימת המנהיגות בחברה הבדואית בנגב לשם הצלחת התכנית והעלאת ההישגים בחברה הבדואית בנגב.

(2) הקצאת התקציב על ידי משרד החינוך לפעילויות השונות תתבצע לאחר תהליך של שיתוף ראשי הרשויות המקומיות הבדואיות

3) לאמץ את הודעת משרד החינוך כי, ככלל, תכניות חינוך בלתי פורמלי יאושרו באופן רב שנתי על מנת לאפשר ודאות למפעילים ולרשויות המקומיות, בכפוף לקבלת האישורים הנדרשים. התכניות בתחום החינוך הבלתי פורמלי ביישובי הבדואים בנגב יהיו חלק ממכלול הפעילות של המשרד בנושא החינוך בחברה הבדואית בנגב.

4) לקבוע כי לצורך הפעלת תכניות החינוך הבלתי פורמלי, יוקצה התקציב המיועד לאוכלוסייה הבדואית בנגב בהתאם להחלטה 922 לפי חלקם היחסי כאמור בסעיף 5. נציג משרד החקלאות ופיתוח הכפר יהיה חלק מוועדת ההיגוי הנוגעת להקצאת התקציב וגיבוש התכניות הנוגעות ליישובי הבדואים בנגב.

ב. לקבוע כי יוקצה סך של 112 מיליון שקלים במשך תכנית החינוך למשך שנה על ידי משרד האוצר עבור תכניות חינוך שעיקרן מניעת נשירה, שיפור הישגים, שיפור איכות ההוראה, שיפור איכות הלמידה, טיפוח המצוינות של תלמידים בחברה הבדואית בנגב, התמודדות עם אלימות ועידוד בוגרי התיכון הבדואים ללמוד במוסדות אקדמיים ישראלים.

ג. להטיל על משרד החינוך לגבש תכנית, בתוך 100 ימים, שמטרתה שיפור הישגים של תלמידים מקרב החברה הבדואית בנגב באמצעות כלים פיננסיים המועדפים מימון של תכניות באמצעות דיווח על עמידה ביעדים. התכנית תאושר על ידי משרד האוצר ושני המשרדים יתאמו את יעדי ההצלחה של התכנית ובהתאם לכך את התקציב המיועד להפעלתה.

ד. ככל שיידרש לבצע התאמות ו/או נידוד של תקציבים משנה לשנה בכדי לתת מענה מיטבי לצורך בהלימה ליכולת הביצוע של הרשויות המקומיות, הדבר ייעשה בהסכמה של משרד החינוך, משרד האוצר ומשרד החקלאות ופיתוח הכפר.

ה. לקבוע כי בכפוף להוראות חוק חובת המכרזים, התשנ"ב-1992 והתקנות שהותקנו מתוכו, יקצה משרד החקלאות ופיתוח הכפר סך של 20 מיליון שקלים במסגרת תכנית החינוך עבור מיזמים משותפים בתחום החינוך הבלתי פורמלי לאוכלוסייה הבדואית בנגב. התכנית תפעל בתיאום עם משרד החינוך.

ו. לקבוע כי לצורך השלמת פערים בתחומי מבני חינוך ביישובי הבדואים בנגב ולשם השוואת תנאי הלימוד הפיסיים והנגישות למוסדות החינוך, יוקצו, והכל בהתאם לנוהלי מינהל הפיתוח במשרד החינוך, הרשאות להתחייב בסכום שלא יפחת מ-236 מיליון שקלים בשנה וסה"כ 1,180 מיליון שקלים במשך תכנית החינוך החומש לבניית כיתות לימוד (184 מיליון שקלים בשנה מתקציב משרד החינוך על בסיס תכנית החינוך לבניית כיתות לימוד ו-52 מיליון שקלים בשנה מתקציב תוספתי שיוקצה על ידי משרד האוצר). יודגש, שהסכום התוספתי שיוקצה על ידי משרד האוצר מותנה בהקצאת חלקו של משרד החינוך לאוכלוסייה הבדואית בנגב בהתאם לצרכים של החברה הבדואית בנגב וצפי גידול האוכלוסייה.

ז. כדי לעמוד ביעדי התכנית, יוקם צוות בין-משרדי בראשות הרשות לפיתוח והתיישבות הבדואים בנגב (להלן – הרשות) להתרת חסמים לבניית מוסדות חינוך, ובהשתתפות משרד התחבורה והבטיחות בדרכים (להלן גם – משרד התחבורה), משרד החקלאות ופיתוח הכפר, אגף התקציבים במשרד האוצר ומשרד החינוך.

ח. צמצום הפערים בתחומי הבינוי, כאמור בסעיף ו', יכלול שיפור תשתיות במוסדות חינוך ביישובי הבדואים בנגב, בכלל זה בניית כיתות חדשות, בניית גני ילדים, שיפוץ מוסדות חינוך, חידוש מבנים, התאמות להנגשה, תשתיות בית ספריות והצטיידות, בניית שני מרכזים לפיתוח סגלי הוראה, והכל בהתאם לנוהלי מינהל הפיתוח במשרד החינוך ובהתאם לתעריפים הקיימים במשרד החינוך. הקצאת ההרשאות בסעיף זה תיעשה בתיאום בין משרד החינוך לבין אגף התקציבים במשרד האוצר.

ט. להטיל על משרד החינוך לגבש תכנית ייעודית בתוך 100 ימים, בתיאום עם הוועדה לתכנון ותקצוב של המועצה להשכלה גבוהה, שעיקרה הכשרתם של מורים מקרב החברה הבדואית בנגב. התכנית תכלול התייחסות לצרכים ולמאפיינים הייחודיים של סטודנטים להוראה מקרב החברה הבדואית. התכנית תכלול היבטי חניכה ושילובם של מורים ותיקים מאזור הדרום במסגרת הכשרת סגל ההוראה והליווי שלו בשטח. במסגרת התכנית ייקבע יעד לשילובם של מורים שהוכשרו במדינת ישראל מקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב, כך שבתום חמש שנות התכנית יעמוד מספרם של המורים מקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב שהוכשרו במדינת ישראל על לפחות 80% מכלל המורים בבתי הספר ביישובי הבדואים בנגב. מתוך שאיפה לפתור את בעיית השליטה בשפה העברית, משרד החינוך יציב כתנאי לקבלת תעודת הוראה עמידה במבחן יע"ל, מבחן בידיעת השפה העברית. תכנית זו תבוצע באמצעות התקציבים המתאימים מכוח החלטה 922 כאמור בסעיף 5.

י. לרשום את הודעת הוועדה לתכנון ולתקצוב והמועצה להשכלה גבוהה כי בכוונתן לקבוע יעד לשילובם של צעירים מקרב החברה הבדואית בנגב בתחומי ההשכלה הגבוהה במסגרת תכנית החינוך למערכת ההשכלה הגבוהה ולהציגו לצוות מקצועי בהשתתפות אגף התקציבים במשרד האוצר, משרד החקלאות והמועצה הלאומית לכלכלה. יעד כאמור ייקבע, ככל הניתן, בתוך 60 יום ממועד קבלת החלטה זו.

יא. בהמשך לקביעת היעד, יציגו נציגי המועצה להשכלה גבוהה וידונו עם הצוות המקצועי של אגף התקציבים באוצר, משרד החקלאות והמועצה הלאומית לכלכלה במתווה מוצע לפעילויות ולשינויים הנדרשים לצורך הגברת שילוב הבדואים במערכות ההשכלה הגבוהה. במסגרת זו פונה הממשלה בבקשה למועצה להשכלה גבוהה ולוועדה לתכנון ולתקצוב לבחון, בין היתר, דרכים לצורך הבטחת השתלבות ראוייה של בדואים בלימודים האקדמיים במוסדות הקיימים בדרום גם באמצעות פעילות קדם אקדמית, לרבות מכינה קהילתית. המסקנות יוגשו לאחר אישורן של הוועדה לתכנון ותקצוב והמועצה להשכלה גבוהה לוועדת ההיגוי בתוך 180 יום.

יב. בכפוף להצגת יעד ומתווה פעולה כאמור, לקבוע כי לצורך שילוב הסטודנטים הבדואים במסגרת מוסדות ההשכלה גבוהה, יוקצה סכום נוסף של 55 מיליון שקלים על ידי משרד האוצר ולרשום את הודעת הוועדה לתכנון ולתקצוב של המועצה להשכלה גבוהה על כוונתה להקצות סכום זה למטרה זו למשך תכנית החינוך. צוות מקצועי של המועצה להשכלה גבוהה, משרד החקלאות ופיתוח הכפר ומשרד האוצר יקוב אחר הקצאת התקציב מדי שנה.

8. שירותים חברתיים נוספים

א. משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים (להלן גם - משרד העבודה והרווחה או משרד הרווחה) יפעל להגברת המענים לאוכלוסייה הבדואית בנגב בתחום פעילותו וזאת באמצעות תכנית שתוכן בתוך 60 ימים ותובא לאישור משרד האוצר והחקלאות.

ב. במסגרת התכנית יינתן מענה ל-3 נושאי ליבה עיקריים: טיפול באלומות, התמודדות עם חירום ופיתוח תחום העבודה הקהילתית. התוכנית תתייחס להקמת מסגרות ופיתוח פעילויות בתחומים הבאים: צעירים ונוער בסיכון; מניעת הזנחה בקרב אוכלוסיית הזקנים; חיזוק התא המשפחתי; הקמה וחיזוק תחום העבודה הקהילתית וההתנדבות; מימון כח אדם בתחום החירום; הקמת מענים לאוכלוסיית בעלי צרכים מיוחדים (מבוגרים וילדים). הרשויות יבנו את תוכנית העבודה בשיתוף ובאישור משרד הרווחה, בהתאם לצרכים הקיימים בכל רשות.

ג. לשם ביצוע הסעיף דלעיל, יקצה משרד האוצר תקציב תוספתי למשרד הרווחה על סך 50 מיליון שקלים למשך תכנית החומש ומשרד הרווחה יקצה 25 מיליון שקלים מתקציבו. התקציבים יוקצו לרשויות המקומיות הבדואיות בנגב בהתאם לקריטריונים הרגילים של משרד הרווחה.

ד. משרד הבריאות יגבש תכנית עבודה לחברה הבדואית בנגב בתוך 60 ימים, אשר תובא לאישור משרד האוצר ומשרד החקלאות ופיתוח הכפר. התכנית תתייחס, בין היתר, לתחומי רפואת החירום, קידום בריאות, מניעת תאונות בית והגברת הבטיחות וכן מענה לצרכים של ילדים בגיל הרך. לשם כך יקצה משרד האוצר 7 מיליון שקלים ומשרד הבריאות יקצה 3 מיליון שקלים במשך שנות התכנית. במקביל, יפעל משרד הבריאות לקידום המענה ליישובי הבדואים ביישום סעיפים 49 ו-50 בהחלטת הממשלה מס' 2025 מיום 23.9.2014, הכוללים תכניות עבור החברה הבדואית בנגב.

ה. להנחות את המשרד לביטחון הפנים לגבש, בתוך 60 יום ממועד קבלת החלטה זו, תכנית עבודה לשיפור הביטחון האישי והשירות לאזרח ביישובי תכנית הפיתוח. במסגרת תכנית זו:

- 1) לאמץ את הודעת המשרד לביטחון הפנים כי המשרד פועל להקמת נקודות משטרה במועצות המקומיות הבדואיות.
- 2) לאמץ את הודעת המשרד לביטחון הפנים כי תהא תוספת של שוטרים עבור החברה הבדואית בנגב, כנגזרת מהתוכנית הכוללת לחברה הערבית.
- 3) תוקצה תוספת תקציב בסך של 20 מיליון ₪ במשך תכנית החומש (4 מיליון ₪ לשנה) להגברת התכניות למניעת אלימות שמפעיל המשרד לביטחון הפנים ביישובי הבדואים בנגב, כהגדרתם בהחלטה זו. הגברת התכניות למניעת אלימות שמפעיל המשרד ביישובי הבדואים בנגב תתבצע בהתאם לקריטריונים שייקבעו במשרד לביטחון הפנים וללא השתתפות עצמית מצד הרשויות המקומיות הרלוונטיות. הקצאת התקציב תתבצע בתיאום עם אגף התקציבים במשרד האוצר ומשרד החקלאות ופיתוח הכפר. הקצאת המקורות בתחום ביטחון הפנים, על פי סעיף 5 להחלטה זו, תתבצע בכפוף לשיקולים מבצעיים של המשטרה.

ו. משרד החקלאות ופיתוח הכפר יבחן את גיבוש המענים בתחומי החקלאות ובפרט הקמת מכלאות וכן תמיכה בחקלאים מקרב החברה הבדואית בנגב. תקצוב נושא זה ייעשה בהסכמת אגף התקציבים במשרד האוצר.

9. כלכלה ותעסוקה

א. לשם הגדלת הפריור של כלל המשק הישראלי, שילובה של החברה הבדואית במעגל התעסוקה והגדלת ההכנסות של משק הבית בחברה הבדואית, יפעל משרד הכלכלה והתעשייה להגברת הביקוש לעובדים מקרב החברה הבדואית בנגב וליצירת מקומות תעסוקה מפורט להלן:

- 1) להטיל על הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים להתאים וליצור כלי סיוע המותאמים באופן ייחודי לאוכלוסייה הבדואית בנגב. התכנית המוצעת על ידי הסוכנות תהווה תוספת לפעילות השוטפת המבוצעת לטובת האוכלוסייה הבדואית בנגב. לצורך כך יקצה משרד הכלכלה והתעשייה על בסיס תקציבו 7 מיליון שקלים ומשרד האוצר יקצה תקציב תוספתי בגובה 16 מיליון שקלים על פני תכנית החומש.
- 2) להקצות תקציב נוסף לתמרוץ העסקת עובדים מקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב בהתאם להוראת מנכ"ל משרד הכלכלה והתעשייה מס' 4.17. לשם כך, יעמיד משרד הכלכלה והתעשייה 15 מיליון שקלים מתקציבו ומשרד האוצר יקצה 25 מיליון שקלים במסגרת תקציב תוספתי על פני תכנית החומש.
- 3) להקצות 30 מיליון שקלים לתקציב הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה במשרד הכלכלה והתעשייה לשם גיבוש תכנית ליצירת פעילות כלכלית תוספתית של מפעלי תעשייה באזורי תעשייה המצויים בתחומי החלטת הממשלה כמוגדר בסעיף 3 לעיל. גיבוש התכנית (לרבות קביעת התבחינים לזכאות המפעלים ואזורי התעשייה) יבוצע בהסכמת אגף התקציבים במשרד האוצר ומשרד החקלאות ופיתוח הכפר.

4) להקים צוות בין משרדי בראשות המטה לתעסוקת חברה ערבית במשרד העבודה והרווחה ואגף בכיר אסטרטגיה ותכנון מדיניות במשרד הכלכלה והתעשייה ובהשתתפות הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים במשרד הכלכלה והתעשייה, משרד החקלאות ופיתוח הכפר ואגף התקציבים במשרד האוצר. הצוות יבחן, בתוך 150 יום, יוזמות תעסוקתיות לפיתוח בקרב החברה הבדואית בנגב ויציע תכנית בין משרדית לעידוד יוזמות מקומיות אלו, לרבות פיתוח של עסקים בעלי פוטנציאל העסקה, בדגש על העסקת נשים. משרד הכלכלה והתעשייה ראשי, באישור אגף התקציבים ומשרד החקלאות ופיתוח הכפר, להסיט סך של 10 מיליון שקלים מהסכום האמור בסעיפים קטנים 1-3 לעיל לטובת נושא זה.

ב. מטא הממונה על התעסוקה במשרד העבודה והרווחה יפעל להגברת היצע עובדים מקרב החברה הבדואית בנגב תוך שדרוג מיומנויות ושיפור כישוריהם לשם שילובה של החברה הבדואית בנגב במעגל התעסוקה ולשם הגדלת ההכנסות של משק הבית בחברה הבדואית בנגב.

1) המשך הפעלת 9 מרכזי ההכוון התעסוקתי "ריאן" והשלוחות ביישובי תכנית הפיתוח בשנים 2017-2020 במסגרת הקבועה בסעיף 4(ג)2 להחלטה 922 ובהיקף תקציבי של עד 80 מיליון שקלים מהחלטה 922. ההפעלה תהא בהתאם לשיקולים המקצועיים של הממונה על התעסוקה במשרד העבודה והרווחה ובשיתוף עם משרד האוצר ומשרד החקלאות ופיתוח הכפר, כחלק מתכנית כוללת של תחום תעסוקה במשרד העבודה והרווחה ומתוך המסגרת התקציבית שהוקצתה לסעיף 4(ג)2 הנ"ל. תכנית הפעלת מרכזי ההכוון בשנים אלו תלווה על ידי ועדת היגוי ארצית המצינת בסעיף 4(ג)3 להחלטה 922.

2) בוועדת ההיגוי האזורית של מרכזי ההכוון התעסוקתי "ריאן" בנגב ובוועדת ההיגוי העליונה של מרכזי ההכוון יכלל נציג משרד החקלאות ופיתוח הכפר.

3) לשם השלמת התכנית להפעלת מרכזי ההכוון לתעסוקה – "ריאן" בחברה הבדואית, יגבש אגף הממונה על התעסוקה תכנית להרחבת השליטה בשפה העברית לכ-2,500 משתתפים, בדגש על נשים. משרד האוצר יעמיד התקציב לתוכנית זו על סך שלושה מיליון שקלים כתקציב תוספתי בהרשאה להתחייב לממונה על התעסוקה במשרד העבודה והרווחה בשנת 2017. בהתאם להצלחת התכנית, תיבחן אפשרות להארכתה לשנים 2020-2021 בהיקף שלא יעלה על 2 מיליון שקלים נוספים.

4) משרד העבודה והרווחה יפעיל מערכי הכשרה להנדסאיות והנדסאים מקרב החברה הבדואית בנגב באמצעות המכון להכשרה טכנולוגית. לצורך כך יקצה משרד האוצר למשך כל שנה מתכנית החומש תקציב תוספתי על סך 5.5 מיליון שקלים ומשרד העבודה והרווחה יקצה 2 מיליון שקלים מתקציבו.

5) אגף מעונות היום יקצה מתקציבו עבור האוכלוסייה הבדואית בנגב, בהתאם להחלטה 922 בכפוף לנהלים הקבועים על ידי האגף.

ג. לצורך שילוב דורשי עבודה מקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב, להורות לשירות התעסוקה להפעיל בשנים 2017-2018 את תכנית מעגלי תעסוקה לדורשי עבודה מקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב בסך כולל של 7 מיליון שקלים. כמו כן, לצורך פרויקט של עברית תעסוקתית לדורשי עבודה מקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב, יוקצה סכום של 0.75 מיליון שקלים בשנה למשך תכנית החומש.
 ד. הרשות תקדם פיתוח אזורי מלאכה ומסחר מקומיים ביישובי הבדואים בנגב על פי תכנית שתגבש בתיאום עם אגף התקציבים במשרד האוצר, רשות מקרקעי ישראל והרשויות המקומיות הרלוונטיות. הפיתוח יבוצע על ידי הרשות או רשות מקרקעי ישראל. עבור התכנית יוקצה תקציב של 25 מיליון שקלים בפרסה על פני תכנית החומש. חלוקה פרטנית של תקציב זה תיעשה כנגד אישור התכנית היישוביות הפרטניות בידי הצוות האמור.
 ה. לאמץ את הודעת המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל לפיו 30% מסך התקציב המוקצה למיעוטים במסגרת החלטה 922 יוקצו לטובת האוכלוסייה הבדואית בנגב בנושאים הבאים – הרווחה, החינוך הבלתי פורמלי, התיירות, מיפוי ושילוט ותעסוקה.

10. פיתוח תשתיות

א. לשם פיתוח תשתיות תומכות הסדרת התיישבות ביישובי הבדואים בנגב יוקצו על ידי משרד האוצר 20 מיליון שקלים למשך תכנית החומש. הרשות תקדם תכנון וביצוע של תשתיות אלה לשם הוזלת עלויות הפיתוח של מגרשים בשכונות מיועדות.
 ב. לרשום את הודעת הרשות כי בכוונתה לקדם מהלכי תכנון, הסדרה ופיתוח כך שבתום חמש שנים מיום קבלת החלטה ישוקו לפחות 25,000 יחידות דיור ברשויות המקומיות הבדואיות בנגב.
 ג. להקים צוות הכולל את מנכ"ל הרשות, נציגי משרד המשפטים, אגף התקציבים במשרד האוצר ורשות מקרקעי ישראל. הצוות יגיש לוועדת ההיגוי מסקנותיו בתוך 180 ימים. הצוות יבחן, בין היתר, את הנושאים הבאים:

1) עדכון החלטות מועצת מקרקעי ישראל בעניין פיצוי לתובעי בעלות בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב, ובכלל זה בחינת הסוגיה של הסדרה בתחומי קו כחול.
 2) התמודדות עם תביעות בעלות חריגות של האוכלוסייה הבדואית בנגב, אשר החלטות מועצת מקרקעי ישראל אינן נותנות להן מענה מספק.
 3) קביעת מדיניות הסדרה ממשלתית לאוכלוסייה הבדואית בנגב לטווח של 10 שנים ובכלל זה קביעת יעדי תוצאה בתחומי פיתוח מגרשי מגורים, פיתוח תשתיות ציבוריות ואכלוס.

ד. להנחות את הרשות לקדם את הסיוע הנדרש ליישובי הבדואים בנגב בתחום סבסוד פיתוח התשתיות על פי הקריטריונים המקובלים במשרד הבינוי והשיכון בהתאם להחלטת הממשלה מס' 1527 מיום 13.6.2016 (להלן - החלטה 1527). לקבוע כי בתקופת תכנית החומש ועד סוף שנת 2021 כאמור, יוכרו כל יישובי הבדואים בנגב כאזור 1א בהתאם לאמור בהחלטה 1527, ואולם יישובים שבהחלטה 1527 לא נמנו על אזור 1א, הזכאות לסבסוד לאזור 1א תינתן רק למגרשים בעלי 2 יחידות דיור לפחות. במקרה של רכש אחד יינתן הסבסוד פעם אחת עד התקרה המופיעה בטבלה בהחלטה 1527, במקרה של 2 רוכשים ומעלה יחושב הסבסוד לכל רכש בנפרד. לצורך כך משרד האוצר יקצה תקציב שלא יעלה על 77 מיליון שקלים על פני תכנית החומש. תקציב זה יחול גם על עסקאות בנייה ותיקי שיווק של הרשות שאושרו לאחר יום 13.6.2016.

ה. להקצות סך של 3 מיליון שקלים לרשות עבור סיוע בפיתוח של פרויקטים בקרקע פרטית. תמיכה זו תינתן בתיאום עם אגף התקציבים במשרד האוצר ולאחר גיבוש קול קורא בנושא.

ו. משרד הבינוי והשיכון יפעל לבניית מוסדות ציבור לאוכלוסייה הבדואית בנגב בהתאם לתקן המשרד. לצורך כך יוקצה תקציב תוספתי על סך 95 מיליון שקלים על פני תכנית החומש.

1) המשרד יגבש רשימת צרכים יישובית ליישובי הבדואים בנגב תוך תיאום עם הרשויות המקומיות ויגבש תכנית בנייה לחמש שנות התכנית. בכלל זה יכללו מבני ציבור רב תכליתיים המתאימים למאפיינים הייחודיים של יישובי הבדואים בנגב. הקצאה וחלוקה פרטנית של תקציב זה תהיה במסגרת אישור תכניות פיתוח יישוביות פרטניות, בהתאם למצאי מוסדות הציבור הקיימים ובהתאם לדיאלוג עם משרדי הממשלה הרלוונטיים שפעילותם ביישובים כרוכה בהקמת מבני ציבור. משרד הבינוי והשיכון יאשר עם משרד האוצר ומשרד החקלאות ופיתוח הכפר את מתווה התכנית, מכלול המבנים ומענה לחסמים אפשריים ביישום התכנית.
 2) משרד הבינוי והשיכון יקצה עד 5% מתקציב מבני הציבור האמור לעיל, על פי הצורך, לשם הבאת המבנים להתחלת הפעלה (כגון הנגשה, הצטיידות, חיבורי חשמל, כיבוי אש ותשתיות אחרות). המנגנון להקצאת התקציבים להבאת המבנים לכדי הפעלתם והקריטריונים להפעלתם ייקבעו בתיאום בין משרד הבינוי והשיכון לבין הרשות.
 3) לצורך שיפוץ מבני ציבור קיימים ביישובי הבדואים בנגב שהמדינה או מוסדותיה סייעו בהקמתם לפני שנת 2006, רשאי משרד הבינוי והשיכון להקצות עד 10% מסך התקציב האמור לעיל.
 4) לקבוע כי היקף ההקצאה עבור הקמת מוסדות ציבור לאוכלוסייה הבדואית בנגב מתוך התקציב המוקצה להקמת מוסדות ציבור במשרד הבינוי והשיכון יעמוד על חלקם היחסי בשיווקים בפועל.

ז. משרד התחבורה יגבש תכנית לפיתוח תשתיות תחבורתיות ליישובי הבדואים בנגב ובכלל זה יושם הדגש על כבישי גישה לצירים ראשיים, כבישים ראשיים פנים יישוביים ותחבורה ציבורית. המשרד יאתר צרכים תוך תיאום עם הרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב ועם הרשות והתכנית תתבסס על צרכי פיתוח היישובים הקיימים והמענה ליישובים המצויים בתהליכי הקמה במועצות האזוריות. לצד זאת יתווספו קווים ונסיעות לתחבורה הציבורית תוך התייחסות להקמתם של מוקדי תעסוקה באזורי תעשייה מרחביים באזור, מוסדות להשכלה גבוהה ומרכזי שירותים אזוריים נוספים.

1) במסגרת התכנית בתחום תשתיות הכבישים יוקצה לאוכלוסייה הבדואית בנגב מהתקציב המוקצה בהחלטה 922 למשך תכנית החומש בהתאם לחלקם היחסי כאמור בסעיף 5. בנוסף לכך יוקצו 50 מיליון שקלים תוספתיים על ידי משרד האוצר למשך תכנית החומש.

ח. הממשלה רושמת לפנייה כי המנהל לפיתוח תשתיות ביוב (מילת"ב) ימשיך לממן מתקציבו את האוכלוסייה הבדואית בנגב לפחות בהיקף הקצאת התקציבים שהקצה המנהל לפיתוח תשתיות ביוב בשנים האחרונות והכל בהתאם לנהלי המילת"ב וזאת בכפוף לאישור תקציב הממשלה. בהתאם, מתוך התקציבים במסגרת החלטה 922 יוקצה חלקם היחסי כאמור בסעיף 5.

11. העצמת הרשות המקומית

א. להטיל על משרד הפנים, משרד החקלאות ופיתוח הכפר ואגף התקציבים במשרד האוצר להקים צוות בנוגע להעצמת הרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב (להלן - הצוות). הצוות יגבש בתוך 100 ימים תכנית לחיזוק מעמדה של הרשות המקומית. במסגרת התכנית יגובשו צעדים לשיפור השירותים המוניציפליים ולפיתוח כלכלי וארגוני של הרשויות המקומיות, תוך קביעת יעדים להגדלת ההכנסות העצמיות של הרשות לצד ניהול כספי וארגוני תקין וכן לצמצום משמעותי של פערים באספקת שירותים ותשתיות, כמפורט להלן בס"ק (2). במסגרת זו, יוגדרו תקציבים ליישום תכניות פרטניות בתשע הרשויות המקומיות הבדואיות בנגב. (1) לצורך התכנית יוקצה תקציב תוספתי של 500 מיליון שקלים במשך תכנית החומש.

(2) במסגרת התכנית יוכנו צעדים לרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב (להלן - צעדים). הצעדים שיוכנו יהיו צעדים אשר יסייעו לרשויות המקומיות לצורך הגדלת ההכנסות העצמיות של הרשויות ופיתוח הכלכלי, הרחבת השירותים המוניציפליים, הגדלת אטרקטיביות היישובים, שיפור המקצועיות של הרשויות הבדואיות בנגב, הפעלת כלים להגברת אכיפה וגבייה ועוד. כמו כן, יבחן הצוות צעדים בנוגע להיערכות לשעת חירום ולהקמת מבני דת. כחלק משיפור מערך ההכנסות העצמיות של הרשויות המקומיות, הצוות ינחה את הרשויות המקומיות לתעדף ביצוע סקר נכסים והטמעתו.

הצוות יכין צעדים ייעודיים המתאימים לפיתוח שתי המועצות האזוריות. לצורך הכנת הצעדים, רשאי הצוות להקצות מהתקציב האמור בסעיף קטן 1 עבור התקשרות עם חברה חיצונית.

(3) כל רשות מקומית מיישובי הבדואים בנגב תידרש להכין תכנית פרטנית תוך בחירה של הצעדים המתאימים לאותה הרשות והצבת יעדים עבור כל צעד. התכנית תגובש בהתאם להנחיות הצוות אשר יציג "סל צעדים" (לרבות צעדי חובה וצעדי רשות) ותובא לאישורו בהתאם ללוחות הזמנים שיקבע, להלן - התכנית הפרטנית.

(4) עבור הכנת התכנית הפרטנית וליווי של התכנית במהלך תקופת תכנית החומש, רשאי הצוות להקצות תקציב ייעודי לכל רשות. על הרשויות לקבל את אישור הצוות בגין התקשרויות עם גורמים חיצוניים מתקציב זה.

(5) הרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב רשאיות, כחלק מהגשת התכנית הפרטנית, להגיש בקשות לתקצוב בגין התקציב התואם הנדרש מהרשויות המקומיות לתקציבים ממשלתיים בתחומים שונים. הצוות יקבע תקרה מקסימלית עבור התקציב התואם כאמור מתוך סך התקציב המוקצה במסגרת התכנית הפרטנית לכל רשות.

(6) הצוות יקבע תקציב מינימלי מוקצה בכל שנה שיהיה מיועד לפעולות אשר צפויות להוביל להגדלת ההכנסות העצמיות של הרשות המקומית.

(7) הצוות יבחן את התכנית הפרטנית של הרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב, ובפרט את הצעדים שאותם בחרה כל רשות והיעדים שהוצבו לכל צעד, ויאשר את התכנית השונות בכפוף לשינויים ולהתאמות ככל שנדרש.

(8) הצוות רשאי להקצות תקציב לצורך ביצוע בקרה אחר יישום התכנית הפרטנית ברשויות.

(9) הקצאת התקציב לרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב לאורך תכנית החומש תיעשה על פי אמות מידה שייקבעו לצורך כך ובכפוף ליישום התכנית הפרטנית ומידת ההצלחה של כל רשות בביצוע התכנית ועמידה ביעדי ביניים אשר יוגדרו על ידי הצוות. ככל שרשות לא עמדה ביעדים, יחליט הצוות על הפחתה או על ביטול התקציב לשנים הקרובות לאותה הרשות בהתאם לצורך. תקציבים אשר יופחתו במסגרת מנגנון זה יועברו להשקעה בחינוך ובבניית מוסדות חינוך של האוכלוסייה הבדואית בנגב. תקציבים אלה יוקצו בהתאם להקצאת תקציבי החינוך ועל פי הכרעת משרד החינוך, תוך מתן עדיפות לרשות המקומית אשר לא ניצלה את התקציב כאמור. הצוות רשאי להקצות תקציבים אלה ליעדים אחרים לאוכלוסייה הבדואית בנגב באישור ועדת ההיגוי.

(10) במהלך עבודת הצוות, תינתן אפשרות לנציגי ציבור ולתושבים מהרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב הנוגעים בדבר להשמיע את עמדתם בנוגע לייעוד חלופי לתקציבים לאותה הרשות וכן ליעדים שהוצבו לכל רשות. הצוות רשאי להקצות תקציב עבור נושא זה.

(11) הצוות יפעיל אתר אינטרנט, בעברית ובערבית, שבו יתאפשר לציבור הרחב לצפות במוצרים המוצעים לרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב, בתכנית הפרטנית של הרשויות השונות ובקצב ההתקדמות של כל רשות. כמו כן, תהא אפשרות לציבור הרחב להשמיע את עמדתו ביחס לכך במסגרת האתר. לצורך כך, רשאי הצוות להקצות מהתקציב האמור לעיל.

(12) בהמשך להודעת משרד הפנים על השתתפותן של שתי רשויות מקומיות של יישובי הבדואים בנגב במסגרת תכנית משרד הפנים לפיתוח כלכלי וקידום מצוינות ברשויות מקומיות בחברה הערבית בעקבות החלטה 922 (סעיף 15(א)), יובהר כי רשויות אלה יקבלו את חלקן התקציבי מהחלטה זו בנוסף וללא קשר לתקציב שהיו זכאיות לקבל מכוח התכנית כאמור. על מנת להימנע מכפילות תכניות, תגובש תכנית אחת שתאגם את משאבי התכנית לקידום מצוינות עם התכנית כאמור בהחלטה זו.

(13) משרד הפנים, בתיאום עם הצוות, יבחן, בתוך 100 ימים, את האופן שבו יש לתקצב את הרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב, וזאת בתחומי אחריותו, בגין מתן מענה ושירותים, ככל שמבוקש כי יינתנו ע"י רשויות אלה, לאוכלוסייה אשר אינה יושבת בתחומי אותן רשויות.

(14) הרשות תבצע סקר מספר התושבים המתגוררים בכל אחד מיישובי הבדואים בנגב ואת תושבי הפזורה ותבצע שיוך של התושבים לכל אחת מהרשויות המקומיות.

15) לצורך חיזוק ההון האנושי והמערך הארגוני ברשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב, משרד הפנים בתיאום הצוות יגבש במהלך שנת 2017 תכנית ארגונית ייחודית לכל רשות אשר תשים דגש על מבנה ארגוני, עידוד פרישה, תכניות עבודה ונהלי עבודה, מערכי הדרכה ומערכות מידע, וזאת על פי מודל העבודה המגובש בימים אלו. לצורך כך יקצה משרד האוצר למשרד הפנים תקציב בסך 5 מיליון שקלים בשנה למשך 5 שנים. שיתוף הפעולה של הרשויות המקומיות עם התכנית הארגונית בהתאם לסעיף זה, יהווה שיקול של הצוות בהקצאת התקציב האמור בסעיף קטן 1 במסגרת התכנית הפרטנית של כל יישוב.

16) בכפוף להוראות כל דין, משרד הפנים יפעל לעידוד שיתופי פעולה בין רשויות מקומיות במסגרת האשכולות האזוריים בנגב, המיועדים לקידום שירותים משותפים ופיתוח אזורי לרווחת האזור כולו, בדגש על צמצום פערים והשבת רמת השירות לתושבים ביישובי הבדואים בנגב, לרבות ברשויות מקומות בדואיות שאינן שייכות לאשכולות תוך עידוד צירופן לאחד האשכולות האזוריים בנגב. לצורך כך יקצה משרד האוצר למשרד הפנים תקציב תוספתי של 10 מיליון שקלים למשך תכנית החומש. החלטה על אופן הקצאת התקציב לאשכולות האזוריים תיעשה בהתאם להוראות כל דין לקריטריונים ויעדים שייקבעו על ידי הצוות לרבות בהתאם לתכנית שתוגש על ידי האשכול, בתיאום עם הרשויות הרלוונטיות, לאישור הצוות.

17) לקבל את הודעת שר הפנים כי בכוונתו להמשיך לקדם תכנית צוערים לשלטון מקומי תוך התאמת התכנית לאוכלוסיות השונות בחברה הישראלית, לרבות החברה הבדואית, הן בשלבי גיוס צוערים והן בהשמתם ברשויות המקומיות.

18) המשרד להגנת הסביבה יקצה סכום של 12.5 מל"ש לסיוע לרשויות שאינן חברות באשכולות האזוריים בנגב, לצורך קבלת שירותי פינוי פסולת מאחד מאשכולות הרשויות ולשיפור מערך פינוי הפסולת, לרבות כלי אצירה לפסולת ופינוי פסולת, וזאת במטרה להביאן לרמה דומה לרשויות אשר חברות באשכולות ותוך עידוד צירופן לאחד האשכולות. התקציב יוקצה מקרן הניקיון ובכפוף לאישור הנהלת קרן הניקיון.

19) להטיל על משרד הפנים, בתיאום עם משרד האוצר והרשות, להקים צוות שיקבע את סל השירותים הדרוש לסיוע לרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב לשם קליטת משפחה שתעתיק את מקומה לשכונת מפותחות ביישובי הרשויות המקומיות. הצוות יבחן את הצרכים הנדרשים מצד הרשות המקומית של יישובי הבדואים בנגב, יתייעץ עם משרדי הממשלה הרלבנטיים, ויציע תכנית קליטה למשך חמש שנים עבור המשפחות שייקלטו. לצורך נושא זה יתקצבו 30 מיליון שקלים למשך תקופת התכנית.

12. יישום

א. לקבוע כי משרד החקלאות ופיתוח הכפר יהא אחראי על יישום התכנית, למעט לעניין תכניות משרתת ישראל והאכיפה כמפורט בסעיף 14 להלן, ובמסגרת זו:
1) המשרד ינהל את יישום התכנית על כל היבטיו.

2) המשרד יבצע מעקב ובקרה אחר יישום התכנית, לרבות מעקב אחר ביצוע תכניות העבודה של המשרדים המפעילים את התכנית.

3) המשרד יגבש, במידת הצורך, ובתיאום עם המשרדים הרלוונטיים, נהלי עבודה בין משרדי הממשלה לבין הרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב, לצורך יישום התכנית ביישובים.

4) המשרד, באישור אגף התקציבים במשרד האוצר, יבצע שינויים במרכיבי התכנית בהתאם לקצב ההתקדמות ולשינויים שיעלו במהלך ביצועה, ויפעל להסרת חסמים במידת הצורך. לעניין שינויים שיידרשו בסעיף 11, יידרש אישור הצוות שהוקם בסעיף 11(א).

5) משרדי הממשלה הלוקחים חלק בתכנית יגישו למשרד תכנית עבודה מפורטת ליישום הפעולות שבתחום אחריותם. תכנית אלו יתייחסו גם לפעולות המתוכננות ביחס לכל יישוב בדואי באופן מפורט.

6) המשרד יציב יעדים, בשיתוף המשרד הרלבנטי, בנוגע לפעילות ולתקציב כל משרד ומשרד ובהתאם לתכנית העבודה כאמור.

7) לצורך ליווי ומעקב לתכנית יוקצה תקציב תוספתי למשך תכנית החומש על סך של 5 מיליון שקלים.

ב. להקים ועדת היגוי עליונה לתכנית אשר שר החקלאות ופיתוח הכפר ימנה את העומד בראשה. הרכב הוועדה יהיה כמפורט להלן.

אופן פעילות הוועדה יהיה כדלקמן:

1) הוועדה תתכנס בהשתתפות מנכ"ל המשרדים הבאים ו/או נציג בכיר מקרב עובדי משרדם: הממונה על התקציבים במשרד האוצר, משרד הכלכלה והתעשייה, משרד החינוך, משרד הפנים, המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל, משרד הבינוי והשיכון, משרד המשפטים, המועצה הלאומית לכלכלה, הרשות לפיתוח והתיישבות הבדואים בנגב, המשרד להגנת הסביבה, המשרד לביטחון הפנים, משרד העבודה והרווחה ומשרד התחבורה והבטיחות בדרכים (להלן: "המשרדים המפעילים את התכנית"), וכן בהשתתפות מנהל הרשות לפיתוח כלכלי במגזרי המיעוטים במשרד לשוויון חברתי או נציגו.

2) הוועדה תתכנס לפחות אחת לחצי שנה.

3) הוועדה תדווח לשר החקלאות ופיתוח הכפר על ביצוע והתקדמות התכנית באמצעות מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר, אחת לשנה.

4) אחת לחצי שנה יגיש מנכ"ל כל משרד מהמשרדים המפעילים את התכנית לוועדת ההיגוי, דו"ח על אודות ביצוע התכנית המתייחס גם לעמידה ביעדי תכנית העבודה המשרדית שאושרה, לקשיים ביישומה ולפעולות שמוצע על ידו לנקוט כדי לקדם את יישומה. כמו כן, בחודש האחרון של כל שנה, יגישו מנכ"ל המשרדים תכנית עבודה מפורטת לביצוע משרדם בשנה העוקבת.

5) הוועדה תהיה אחראית לאשר את תכניות העבודה המפורטות של כל המשרדים המפעילים את התכנית, למעט בענייני אכיפה, בהתאם למטרות וליעדי התכנית, כמפורט לעיל, מדי שנה.

6) המידת הצורך, הוועדה תפעל על מנת להסיר חסמים המונעים או מעכבים את המשך יישום התכנית.

7) הוועדה מוסמכת לאשר הסטות תקציביות בין תקציבים של משרדים שונים המפעילים את התכנית, בהתאם להוראות כל דין, ובתיאום עם אגף התקציבים במשרד האוצר.

8) הוועדה, באישור אגף התקציבים במשרד האוצר, רשאית להסיט תקציבים עתידיים ממשרדים אשר אינם מנצלים את מלוא תקציבם בשנה הקודמת. הסטת התקציב תהא לפעילות אחרת עבור האוכלוסייה הבדואית בנגב. הסטות תקציביות לפי ס"ק 7-8 הינם ביחס לתקציב התוספתי הניתן במסגרת החלטה זו.

- 9) הוועדה מוסמכת למנות ועדות משנה מקרב חבריה אשר יעסקו בתחומים ספציפיים הנוגעים לתכנית הפיתוח.
- ג. להקים ועדה ציבורית למעקב אחר התכנית, למעט בענייני אכיפה, אשר תכלול נציגי ממשלה ונציגי האוכלוסייה הבדואית בנגב.
- 1) הרכב הוועדה הציבורית יכלול את הנציגים הבאים: ראשי הרשויות המקומיות הבדואיות בנגב (9 רשויות), שני נציגי ציבור בדואיים שימונו על ידי שר החקלאות ופיתוח הכפר, נציג ציבור בדואי שימונו על ידי שר האוצר ונציגי משרדי הממשלה המפעילים את התכנית. שר החקלאות ופיתוח הכפר ימנה את יו"ר הוועדה.
- 2) בהרכב הוועדה ינתן ביטוי הולם, בנסיבות העניין, לייצוגן של נשים. לשם כך, ככל שהדבר יידרש לצורך השגת ייצוג הולם כאמור, ימונו נציגות ציבור נוספות כחברות בוועדה.
- 3) סמכויות הוועדה יכללו: מעקב אחר ביצוע התכנית וניצול כלל התקציב המועבר במסגרתה לקידום האוכלוסייה הבדואית בנגב (לרבות במסגרת החלטה 922), קבלת דיווח על התקדמות אל מול היעדים של התכנית והצפת משוב המשטח בנוגע להצלחת התכנית.

13. אכיפה

- א. להורות לגופי האכיפה בדרום להגביר את פעולות האכיפה והשמירה על הקרקע ולהבטיח שאדמות מדינה שפונן יישמרו מפלישות חוזרות, זאת בהתאם לתגבור האמצעים והצעדים המפורטים ותוך מתן עדיפות לאכיפה התומכת בהסדרת התיישבות הבדואים. לעניין זה, "גופי האכיפה" – היחידה הארצית לאכיפת דיני התכנון והבנייה שבמשרד האוצר, רשות מקרקעי ישראל, היחידה לפיקוח בשטחים הפתוחים ברשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים (להלן – "הסיירת הירוקה") והוועדות המקומיות לתכנון ולבנייה אבו בסמה ונגב מזרחי.
- ב. להורות לרשות לתת עדיפות בתכנית העבודה להסדרה לטיפול בהסדרת ריכוזי אוכלוסייה המתגוררות שלא כדין על אדמות מדינה מחוץ לשטח יישובי הקבע. לעניין זה, "יישובי הקבע" – רהט, תל שבע, חורה, לקיה, שגב שלום, כסיפה, ערערה בנגב ויישובי המועצות האזוריות אל קסום ונווה מדבר.
- ג. בהמשך להחלטת הממשלה מס' 3707 מיום 11.9.2011, מנהלת דרום לתיאום האכיפה של דיני המקרקעין שבמשרד לביטחון הפנים (להלן – מנהלת התיאום) וגופי האכיפה יתנו עדיפות בתכניות העבודה שלהן לאכיפת פלישות טריות וחדשות לאדמות המדינה מחוץ לשטח יישובי הקבע. תכניות העבודה יובאו לאישור השרים הממונים, לפי העניין, ולשר החקלאות ופיתוח הכפר בתוך 30 ימים.
- ד. צוות משותף של המשרד לביטחון הפנים, רשות מקרקעי ישראל, משרד הבינוי והשיכון והיחידה הארצית לאכיפת דיני התכנון והבנייה שבמשרד האוצר, בתיאום עם הפרקליטות ומשרד המשפטים יגבש תכנית להפחתה רב שנתית ומתמשכת של היקפי הקרקע שעליה קיימת בנייה בלתי חוקית במרחב הנגב ויגישה לממשלה, לרבות תיקוני חקיקה ככל הנדרש. כן יבחן הצוות את הדרכים לצורך יעול וזירוז הליכי האכיפה בנגב ויגיש המלצותיו לשרים הממונים, לפי העניין, בתוך 60 ימים.
- ה. להורות לראש מנהלת התיאום, בתיאום עם מנהל רשות מקרקעי ישראל, המפקח הכללי של המשטרה, מנהל היחידה הארצית לאכיפת דיני התכנון והבנייה ומנהל הסיירת הירוקה, להקים ולנהל באמצעות אגף המיפוי של הרשות מערכת GIS אחודה ומערכת טכנולוגית אוטומטית לפענוח דיגיטלי של עבירות בנייה ופלישות לשטחים פתוחים, לטובת הגברת יעילות אכיפת דיני התכנון והבנייה והפרות ופלישות במקרקעי ציבור בנגב. יובהר כי הקמת המערכת וניהולה אינה כרוכה בהוצאה תקציבית נוספת של הגופים כאמור, אך ככל שיהיו עלויות כלשהן, הן ימומנו ע"י רשות הבדואים.
- ו. להורות לרשות מקרקעי ישראל לבצע פעולות שמירה על אדמות מדינה שפונן בהסדר או כתוצאה מהליכי אכיפה הכוללות:
- 1) ביצוע פעולות נטיעה של שטחים פנויים ושטחים המתכננים בהיקף שנתי שלא יפחת, ככל הניתן, מ-30 מיליון ש"ח וזאת בתיאום עם הקרן הקיימת לישראל ובאמצעותה ובכפוף לנוהלי רשות מקרקעי ישראל בנושא זה.
 - 2) השכרה עונתית של האדמות הניתנות לעיבוד חקלאי.
 - 3) קידום תכניות ביעודים שונים והוצאתם לשיווק במכרזים.
- ז. להורות לרשות הבדואים ולרשות מקרקעי ישראל, לפי העניין, לקבוע בהסכמי פינוי זמנים קצובים לפינוי מקרקעין ולהבטיח את פינויים בפועל במסגרת המועדים שנקצבו.
- ח. נוכח העובדה שלצורך יישום תכנית העבודה להסדרה של רשות הבדואים תידרש עבודת אכיפה נוספת בהיקפים משמעותיים, ונוכח היקף הבנייה הבלתי חוקית בנגב, תינתן תוספת התקנים כמפורט להלן: להוסיף לסיירת הירוקה 10 מפקחים, סגן מנהל ורכז אכיפה שיועודו לפעילות האכיפה בנגב הכרוכה ביישום תכנית העבודה הרב שנתית של רשות הבדואים ולסיוע בהתמודדות עם הבנייה הבלתי חוקית בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב. לשם כך ולשם תקצוב עבודת המטה הנדרשת, תתקצב רשות מקרקעי ישראל בסך של 32 מיליון שקלים על פני תכנית החומש.
- ט. להוסיף ליחידה הארצית לאכיפת דיני התכנון והבנייה במרחב דרום 5 מפקחים שיועודו לפעילות האכיפה בנגב הכרוכה ביישום תכנית העבודה הרב שנתית של רשות הבדואים ולסיוע בהתמודדות עם הבנייה הבלתי חוקית בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב, ויוקצו בין הוועדות בהתאם להחלטת רשות הבדואים. לצורך כך, תתקצב היחידה הארצית לאכיפת דיני התכנון והבנייה בסך של 3.5 מיליון שקלים על פני תכנית החומש. מפקחי הוועדות המקומיות יפעלו, בכפוף לכל דין, בהתאם להנחיית היחידה הארצית לאכיפת דיני התכנון והבנייה.
- יא. משימתה העיקרית של יחידת "יואב" במשטרת ישראל היא סיוע לאכיפה בהתאם להחלטת ממשלה זו ובהתאם להחלטת ממשלה 3707 האמורה. כל משימה אחרת שאינה סיוע באכיפה כאמור או נגזרת מסיוע אכיפה כאמור, תהיה טעונה את אישורו של מפקח"ל המשטרה.
- יב. סוגיית תוספת משאבים וכוח אדם למשטרה תידון בין משרד האוצר למשרד לביטחון הפנים.
- יג. מוסכם כי עם התקדמות יישום תוכנית האכיפה, הצפויה להוביל למגוון הליכים פליליים, אזרחיים ומנהליים, יתקיים שיח מבוסס נתונים בין משרד המשפטים לאגף התקציבים במשרד האוצר, ויוסכם על תגבור מותאם לפרקליטות במידת הצורך.
- יד. סוגיית תוספת כוח אדם לרשות מקרקעי ישראל תתואם מול אגף התקציבים במשרד האוצר.

14. עדיפות לאומית

- בהתאם לפרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 בנושא אזורי עדיפות לאומית (להלן – החוק), החלטה זו חלה על כל האוכלוסייה הבדואית המתגוררת בנפת באר שבע של משרד הפנים, ועל כל הרשויות המקומיות הבדואיות שבנפת באר שבע של משרד הפנים, לרבות כל רשות מקומית בדואית שתקום במהלך תקופת התכנית, ככל שתהיה כזו, ורשויות אלו יוגדרו כיישובים בעלי עדיפות לאומית לצורכי החלטה זו.

השיקול המרכזי שביסוד החלטה זו הוא הצורך בחיזוק חוסנם הכלכלי והחברתי של האוכלוסייה הבדואית והרשויות המקומיות הבדואיות שבנפת באר שבע ורמת השירותים שבהם (בהתאם לסעיף 151(ב)(2) לחוק). לשיקול עיקרי זה מתווסף הצורך בצמצום פערים בין הבדואים תושבי הנגב לבין יישובים וקבוצות אוכלוסייה אחרים, וזאת בהתאם לסעיף 151(ב)(5) לחוק.

הצורך לייחד את יישובי הרשויות המקומיות הבדואיות בנגב ואת האוכלוסייה הבדואית המתגוררת בנגב באמצעות תכנית פיתוח כלכלית נגזר מן הפערים הגדולים באופן מיוחד בין אוכלוסייה זו לבין כלל האוכלוסייה בישראל וכן בינם לבין שאר היישובים בנגב, בהיבטי רווחה כלכלית, תעסוקה, השכלה ונגישות לשירותים.

חוסנם הכלכלי חברתי של היישובים ורמת השירותים בהם

על פי המדד החברתי-כלכלי של אוכלוסיות הרשויות המקומיות שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ב-2016.11.21 כל הרשויות המקומיות הבדואיות נכללות באשכול הרשויות התחתון מס' 1 מתוך 10 אשכולות. בעוד שבשנת 2008 עת נערך הסקר הקודם ארבע רשויות נכללו באשכול מס' 2 הרי שנכון לשנת 2013 ירדו גם רשויות אלה לאשכול 1 הנמוך ביותר. הרשויות המקומיות הבדואיות הן הרשויות הערביות היחידות המצויות באשכול מס' 1. הדבר מעיד על הפער הקיים בין כלל האוכלוסייה הערבית בישראל לבין האוכלוסייה הבדואית בנגב.

העובדה כי כלל האוכלוסייה הבדואית המתגוררת בנגב מצויה בסטטוס הכלכלי החברתי הנמוך ביותר בארץ מצביעה על תמונת מצב בעייתית שמשמעותה היקף העוני בקרב חברה זו.

יכולתם של היישובים הבדואים לספק את צרכי התושבים מוגבלת ומתקיימים בהם מחסור ופער הן ברמת הספקת השירותים והן ברמת המבנים והתשתיות הציבוריות בתחומי החיים השונים וזאת, אל מול הצרכים הרבים של תושבי יישובי הקבע ושל תושבי הפזורה, הצורכים גם הם את השירותים השונים אותן מספקות הרשויות הבדואיות.

מתוך 9 הרשויות המקומיות הכלולות בתוכנית, ל-6 רשויות מוצמד חשב מלווה. 2 מהרשויות מנוהלות על ידי ממונים מטעם משרד הפנים.

המחלוקת בדבר סוגיית הבעלות בקרקעות, שהיא ייחודית למגזר הבדואי בנגב, משפיעה במישרין על היבטי פיתוח היישובים. מחלוקת זו מגבילה את יכולתם של היישובים הבדואים להתפתח, בשל תביעות בעלות המצויות בשטחי היישובים ומונעות פיתוח של שכונות למגורים, מבני ציבור, שטחי מסחר ושירותים ודרכים בשטחן. כמו כן, המועצות האזוריות הבדואיות כוללות יישובים המרוחקים זה מזה והמשמעות הנה קשיים בפיתוח ובפריסת התשתיות למטרות ציבוריות.

הצורך בצמצום פערים

ההחלטה מיועדת להביא לצמצום הפערים המשמעותיים הקיימים בין האוכלוסייה הבדואית בנגב לאוכלוסיות אחרות במדינה, בפרט בתחומי החינוך, התעסוקה, התשתיות, הרווחה והפיתוח הכלכלי המקומי.

תחום החינוך

שיעור הזכאים לבגרות מבין תלמידי י"ב ביישובים הבדואים בנגב נכון לשנת הלימודים תשע"ד עמד על 47.5% לעומת כ-59% מקרב תלמידי י"ב במגזר הערבי ו-65.5% במוצא הארצי. הפער בשיעור הזכאים לבגרות מקרב קבוצת הגיל הינו משמעותי אף יותר – 30.3% ביישובי הבדואים לעומת 47.8% במגזר הערבי ו-52.7% במוצא הארצי.

פערים דומים ניכרים גם בתחום ההשכלה הגבוהה – בשנה"ל תשע"ד 4.9% מבני 29-20 בחברה הבדואית בנגב למדו לתואר ראשון במוסד אקדמי וזאת בהשוואה לכ-8.4% במגזר הערבי הכללי ו-13.8% במוצא הארצי.

ניתן לייחס חלק מנתוני ההישגים הנמוכים בחינוך לפערי הבינוי הניכרים בתחום. בבחינת פערים שחושבו בין המצב הנוכחי לבין התקן הנורמטיבי שנקבע במדרג לתכנון של משרד הפנים, עולה תמונה המציגה פערים נרחבים בתחום. הפער מתייחס הן למחסור בכיתות לכשעצמו והן למצבן של הכיתות שחלקן לקויים. אף כי בחמש השנים האחרונות נעשתה פעולה משמעותית בסוגיה זו עדיין פער זה מוערך במאות כיתות בכל שכבות גיל (מעונות יום, גני ילדים, בתי ספר יסודי ועל יסודי).

רמת הכנסה ותעסוקה

רמת ההכנסה הממוצעת לנפש (ללא תשלומי העברה) בחברה הבדואית בנגב לשנת 2014 עמדה על כ-1,180 ש"ח לחודש וזאת בהשוואה לכ-2,360 ש"ח לנפש לחודש בכלל המגזר הערבי ו-5,255 ש"ח לנפש לחודש במוצא ארצי.

הפערים ברמת ההכנסה נובעים משילוב של שיעורי תעסוקה נמוכים ושכר ממוצע נמוך יותר בקרב הבדואים ומגודלו של בית אב בחברה הבדואית (ראה להלן).

שיעורי התעסוקה בחברה הבדואית נכון ל-2014 עמדו על כ-56% בקרב גברים וכ-24% בקרב נשים, לעומת כ-74% תעסוקה בקרב גברים וכ-32% תעסוקה בקרב נשים בכלל המגזר הערבי (כולל בדואים) ו-65.4% תעסוקה בקרב גברים ו-55.7% תעסוקה בקרב נשים במוצא הארצי. המשמעות הינה כי שיעור התעסוקה הכולל בקרב הבדואים עמד על כ-40% בהשוואה לכ-53% בכלל המגזר הערבי ו-60.4% במוצא הארצי. שיעורי תעסוקה נמוכים בחברה הבדואית אלו נובעים משילוב של השתתפות נמוכה בכוח העבודה (במיוחד בקרב נשים) ומשיעורי אבטלה גבוהים.

אחד האילוצים העיקריים המקשים על פיתוח כלכלי של האוכלוסייה הבדואית הינו מחסור בשטחי מסחר ושירותים בתוך הרשויות וכן מחסור בשטחי תעסוקה אזוריים ו/או משותפים בהם ניתן יהיה להקים מגוון של עסקים. המחסור בשטחים מעין אלו, מונע פיתוח עסקי של היישובים, מפחית יזמות, יוצר מגבלות על תעסוקת נשים ומפחית את הכנסות הרשויות.

תחום התחבורה בכללותו והתחבורה הציבורית בפרט מהווים חלק בלתי נפרד מהקשיים של החברה הבדואית בנגב. ברשויות הבדואיות, אשר תושביהן סובלים מרמת מינוע נמוכה, קיימים פערים בתחבורה ציבורית הן כנגזרת של בעיות תשתיות דרכים ביישובים, והן כתוצאה של מחסור בתכנון. בחלק מהרשויות הבדואיות רשת הכבישים חלקית (דהיינו אין רישות של כל הרשות) וברובן אין מדרכות. התחבורה בתוך הרשויות נתקלת במחסור בדרכי גישה והגעה, כמו גם פיתוח איטי של תשתיות.

רמת המינוע הנמוכה בשילוב הנגישות הנמוכה לשירותים חיוניים מגבירה את הפריפריאליות של החברה הבדואית, מקשה על הבדואים לצאת מהיישובים לצרכי תעסוקה, לימודים או סידורים ובתוקף כך מדגישה את הנחיצות ברמה גבוהה של תחבורה ציבורית שתיתן מענה לצרכי הנגישות של יישובי הבדואים בנגב לבאר שבע (כמטרופולין האזורי) ומהווה תנאי מקדים לקידום ההשכלה והתעסוקה של הבדואים.

רמת השירות של התחבורה הציבורית הניתנת ליישובי הבדואים (בכלל האמור לאפשרויות הנסיעה בתוך מטרופולין באר שבע ובעיקר בנסיעה אל באר שבע עצמה) נעה בין רמת שירות סבירה ברהט, רמת שירות בינונית/נמוכה במועצות המקומיות, רמת שירות נמוכה

בישובים המוכרים והעדר כל שירות בחלק מהישובים במועצות האזוריות.

כן יש להביא בחשבון את שיעור גידול האוכלוסין הגבוה של האוכלוסייה הבדואית (שהוא מן הגבוהים בעולם) שעמד בשנת 2014 על 3.7% זאת וזאת לעומת שיעור גידול אוכלוסין של 2.3% בקרב כלל האוכלוסייה המוסלמית בישראל (כולל בדואים) וכ-2% גידול אוכלוסייה בממוצע הארצי. מאפיין זה יוצר מבנה ייחודי לחברה הבדואית בנגב ובא לידי ביטוי ביחס תלות גבוה במיוחד. כך, כ-60% מהאוכלוסייה הם ילדים ובני נוער מתחת לגיל 19, עובדה המשליכה באופן ישיר על מכלול ההיבטים החברתיים והכלכליים של החיים.

הנתונים לגבי האוכלוסייה הבדואית הנוגעים לתחומי חינוך, תעסוקה ורווחה כלכלית, בהשוואה לאוכלוסייה הלא יהודית בישראל וביחס לכלל האוכלוסייה בישראל, ממחישים ומבססים את הצורך בפעולה מקיפה ומתואמת של הממשלה. כמו כן, יש לקחת בחשבון את מצבה המיוחד של האוכלוסייה הבדואית בנגב מבחינה התיישבותית. הסדר הקרקעות והסדרת ההתיישבות כשלעצמם לא יניבו את השינויים המיוחלים בתחומי החינוך, התעסוקה והכלכלה. אלו מחייבים השקעה נפרדת, משלימה וממוקדת, אותה מבקשת הממשלה לייצר במסגרת תכנית הפיתוח המוצגת.

לסיכום, מכלול הנסיבות המייחדות את יישובי הרשויות המקומיות הבדואיות בנגב הביא ליצירת פערים משמעותיים בין יישובים אלו ותושביהם לבין יתר היישובים והתושבים במדינת ישראל. על מנת לחזק את חוסנם של היישובים הבדואים ולצמצם את הפערים הקיימים, תוך מתן האפשרות לאוכלוסייה הבדואית בנגב לשמור על מאפייניה הייחודיים, מוצע להכיר ביישובי הרשויות המקומיות הבדואיות בנגב כיישובים בעלי עדיפות לאומית.

הנוסח המחייב של החלטות הממשלה הינו הנוסח השמור במזכירות הממשלה.
הנוסח המחייב של הצעות חוק ודברי חקיקה הנזכרים בהחלטות הינו הנוסח המתפרסם ברשומות.
החלטות תקציביות כפופות לחוק התקציב השנתי.